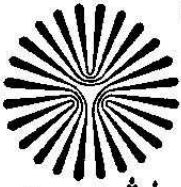

۲۲۰۳۵۵

دانشگاه پیام نور

ادیان هند ۱

www.ketab.ir

دکتر محمد مهدی علیمردی دکتر سید محمد روحانی

«عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب»

«عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب»

سرشناسه	:	علیمردی، محمد مهدی، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدید آور	:	ادیان هند/ محمد مهدی علیمردی، سید محمد روحانی؛ ویراستار علمی فاطمه کیایی.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	ج: ۲؛ مصور.
فروست	:	دانشگاه پیام نور؛ ۲۸۲۳، ۲۸۲۴، گروه ادیان و عرفان؛ ۵ - ۱/۴.
شابک	:	ج: ۱ - 1 - 0874 - 14 - 964 - 978؛ ج: ۲ - 8 - 0875 - 14 - 964 - 978
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	هند -- دین -- آموزش برنامه ای
موضوع	:	India -- Religion -- Programmed instruction
موضوع	:	هند -- دین -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	India -- Religion -- Study and teaching (Higher)
موضوع	:	هند -- دین -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)
موضوع	:	India -- Religion -- Examinations, questions, etc. (Higher)
شناسه افزوده	:	روحانی، سید محمد، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	:	کیایی، فاطمه، ۱۳۵۷ -، ویراستار
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	:	Payam Noor University
رده بندی کنگره	:	BL۲۰۰۳
رده بندی دیویی	:	۲۹۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۴۶۱۶۳

دانشگاه پیام نور

ادیان هند ۱

مولفان: دکتر محمد مهدی علیمردی - دکتر سید محمد روحانی

ویراستار علمی: دکتر فاطمه کیایی

تهیه و تولید: مرکز انتشارات دانشگاه پیام نور

شابک: ۱ - 0۸۷۴ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0874 - 1

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه برداری، نشر و ترجمه، چاپ، امضا، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

آدرس فروشگاه مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور: تهران، خیابان شهید رجایی،
نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآوران، تلفن: ۵۵۵۰۲۱۰۴ - ۵۵۰۰۹۸۸۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

فهرست مطالب

۵۵	پیشگفتار
۱	فصل اول معرفی آیین هندو
۱	هدف کلی
۱	هدف‌های یادگیری
۱	مقدمه
۳	۱-۱ مفهوم‌شناسی
۴	۲-۱ تعریف
۵	۳-۱ نظام طبقاتی
۷	۴-۱ جمعیت و گستره جغرافیا
۸	خلاصه فصل اول
۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول
۹	خودآزمایی تشریحی فصل اول
۱۱	فصل دوم آموزه‌های آیین هندو
۱۱	هدف کلی
۱۱	هدف‌های یادگیری
۱۲	۱-۲ خدا
۱۳	۲-۱-۱ خدایان اسطوره‌ای
۱۹	۲-۱-۲ الاهیات آیین هندو
۳۳	۲-۲ آفرینش
۳۵	۲-۲-۱ چرخه کیهانی
۳۶	۳-۲ انسان

۳۷	۲-۳-۱ جسم
۳۸	۲-۳-۲ روح
۳۸	۲-۳-۳ نفس
۳۹	۲-۴ عالم پس از مرگ
۴۰	۲-۴-۱ کرمه
۴۱	۲-۴-۲ سمساره
۴۱	۲-۴-۳ راه خدایان و راه نیاکان
۴۳	۲-۵ راه‌های نجات
۴۴	۲-۶ چهار مرحله زندگی
۴۵	خلاصه فصل دوم
۴۷	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم
۴۸	خودآزمایی تشریحی فصل دوم
۴۹	فصل سوم پیشینه تاریخی و مذاهب
۴۹	هدف کلی
۴۹	هدف‌های یادگیری
۴۹	۳-۱ پیشینه و ادوار تاریخی
۵۲	۳-۱-۱ دوره پیش آریایی
۵۲	۳-۱-۲ دوره ودهای
۵۳	۳-۱-۳ دوره حماسی
۵۴	۳-۱-۴ دوره پساکلاسیک هندو
۵۵	۳-۱-۵ دوره هندوی نوین
۵۶	۳-۲ مذاهب و فرق
۵۶	۳-۲-۱ ویشنوه
۵۸	۳-۲-۲ شیوه
۵۸	۳-۲-۳ شاکته
۵۹	۳-۲-۴ بهکتی
۶۲	خلاصه فصل سوم
۶۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم

۶۴	خودآزمایی تشریحی فصل سوم
۶۵	فصل چهارم مناسک و شعائر دینی
۶۵	هدف کلی
۶۵	هدف‌های یادگیری
۶۵	۴-۱ آیین‌های گذار
۶۷	۴-۱-۱ تولد
۶۷	۴-۱-۲ تشرف
۶۸	۴-۱-۳ ازدواج
۷۱	۴-۱-۴ مرگ
۷۳	۴-۲ آیین‌های عبادی
۷۳	۴-۲-۱ پرستش
۷۴	۴-۲-۲ افروختن آتش در خانه
۷۴	۴-۲-۳ روزه‌داری
۷۵	۴-۲-۴ غسل
۷۵	۴-۲-۵ قربانی
۷۶	۴-۳ آیین‌های معبدی
۷۷	۴-۴ آیین‌های زیارت
۷۹	۴-۵ جشنواره
۸۱	خلاصه فصل چهارم
۸۲	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۸۳	خودآزمایی تشریحی فصل چهارم
۸۵	فصل پنجم آشنایی با متون
۸۵	هدف کلی
۸۵	هدف‌های یادگیری
۸۵	۵-۱ جایگاه متون مقدس
۸۶	۵-۱-۱ متون الهامی
۸۸	۵-۱-۲ متون غیرالهامی

پیشگفتار

هند سرزمینی بزرگ، با پهناوری ۳۲۸۷۲۴۰ کیلومتر مربع، و هفتمین کشور جهان از نظر وسعت است. در این پهنه گسترده، هند جغرافیای بسیار متنوعی، شامل کوه، بیابان، دشت و فلات را شامل می‌شود. به‌طور کلی می‌توان شبه قاره هند را از لحاظ جغرافیایی به چهار منطقه تقسیم کرد: کوه‌های هیمالایا، دشت‌های شمالی رود گنگ و شاخه‌های آن (دشت گنگ)، فلات جنوبی (دکن) که مرزهای آن با کوه‌های کم ارتفاع مشخص شده است و منطقه بیابانی شمال غربی (بیابان تار). افزون بر این، سه مجموعه جزیره را نیز در اقیانوس هند شامل می‌شود.

شبه قاره هند با جمعیت بالای یک میلیارد نفر، پس از چین، دومین کشور پر جمعیت جهان به‌شمار می‌آید. همچنین این سرزمین دارای تاریخ و فرهنگ بسیار کهن و پرباری است که به سه هزار سال پیش از میلاد باز می‌گردد. هندوستان سرزمین نژادها، زبان‌ها، آیین‌ها، و فرهنگ‌های فراوان و گوناگون است. طبق آمار رسمی دولت، در سرزمین هندوستان ۲۹ زبان دارای گویش بالای یک میلیون نفر است و ۱۲۲ زبان دیگر دارای گویشورانی بیش از ده هزار نفر هستند. تعداد گویش‌ها، لهجه‌ها و زبان‌هایی که روزانه در این کشور مکالمه می‌شود بسیار بیشتر است. در حالی که زبان‌های هندی و انگلیسی ارتباطات رسمی و امور دولتی را برعهده دارند، هر ایالت زبان‌های رسمی و ملی ویژه خود را دارد.

هند معجونی از ادیان مختلف و فرقه‌های مذهبی گوناگون است که اغلب آن‌ها از آیین هندو و اسلام نشأت گرفته‌اند. حدود ۸۰/۵ مردم هند پیرو مذاهب مختلف آیین هندو، و حدود ۱۳/۴ مسلمان هستند. هند همچنین بیش از ۳/۲ مسیحی و ۱/۹ سیکه Sikh دارد. اگرچه زادگاه و خاستگاه آیین بودا در سرزمین هند رخ داده، اما جمعیت

بودانیان هند در حال حاضر تنها حدود ۸٪ برآورد می‌شود. افزون بر آن پیروان آیین جینه Jaina و مجموع پیروان دین زرتشتی، یهودی، بهایی و بقیه مذاهب ۴٪ است.^۱ در نوشته پیش‌رو، سعی شده تمام جوانب آیین هندو، بزرگ‌ترین آیین این سرزمین، با اندک توضیحی از جزئیات، با منطقی روشنمند و بسیار روان و ساده، پرداخته شود. و جنبه‌های مختلف آن مورد توجه قرار گیرد. به این منظور ابتدا به معرفی کلی و واژه‌شناسی و در فصل دوم آموزه‌های هندو در باب خدا، آفرینش، انسان و آخرت و راه‌های نجات مورد بررسی قرار گرفته است. و در فصل‌های بعد به مذهب، مناسک و جایگاه متون و در پایان مکاتب فلسفی این آیین بیان گردیده است. از نظر روش، رویکرد دین‌پژوهی مورد ملاحظه قرار گرفته است تا نوشته خالی از هر نوع داورى باشد. این نوشته گزارش و توصیف آیین هندو به منظور آشنایی با حقیقت این دین است، آن‌گونه که در متون و گزارش تاریخی بیان شده است. در پایان ذکر این نکته حائز اهمیت است که در این نوشته افزون بر متون انگلیسی به متون اصلی چون سنسکریت و هندی نیز مراجعه نموده است.

۱. ر.ک: جلالی تائینی، محمدرضا (۱۳۷۵). هند در یک نگاه، تهران، موسسه نشر و پژوهش شیرازه.